

OUD-PERUAANSCH AARDEWERK IN 'S RIJKS ETHNOGRAPHISCH MUSEUM*)

DOOR DR. J. P. B. DE JOSSELIN DE JONG.

I.

INLEIDING. STIJLEN.

Toen in 1532 het vernielingswerk der Spaansche veroveraars onder Pizarro met het bloedbad van Cajamarca†) zijn aanvang nam, vormde het tegenwoordige Peru het middenstuk van het groote Inka-rijk dat zich noordwaarts uitstreekte tot den Rio Ancasmayu in Ecuador en met zijn zuidwestelijken uitlooper den Rio Maule in Chile bereikte. Aan de westzijde begrensd door de

Stille Zuidzee, aan den oostkant door het laagland ten oosten van het Andesgebied, omvatte het dus, behalve het hedendaagsche Peru, gedeelten van Ecuador, Bolivia, Argentina en Chile.

Ten tijde van de verovering vertoonde een groot gedeelte van dit reusachtige rijk een betrekkelijk homogene beschaving, maar het spreekt vanzelf, dat eenvormigheid van cultuur over een gebied van zulk een uitgestrektheid moeilijk oorspronkelijk kan zijn. Kan men

dit al a priori vaststellen, bewezen wordt het door al wat wij uit de historische overlevering kunnen leeren en door de resultaten van het archaeologisch onderzoek. Beiden werpen een zeker licht op de voorgeschiedenis van het Inka-rijk en het zal, tot beter begrip van hetgeen bij ons onderwerp ter sprake moet komen, noodig zijn, bij beiden een oogenblik stil te staan.

Inheemsche oorkonden of kronieken, dateerende van vóór de Spaansche overheersching, zijn tot nu toe niet gevonden. Wel is het zoo goed als zeker, dat de oude

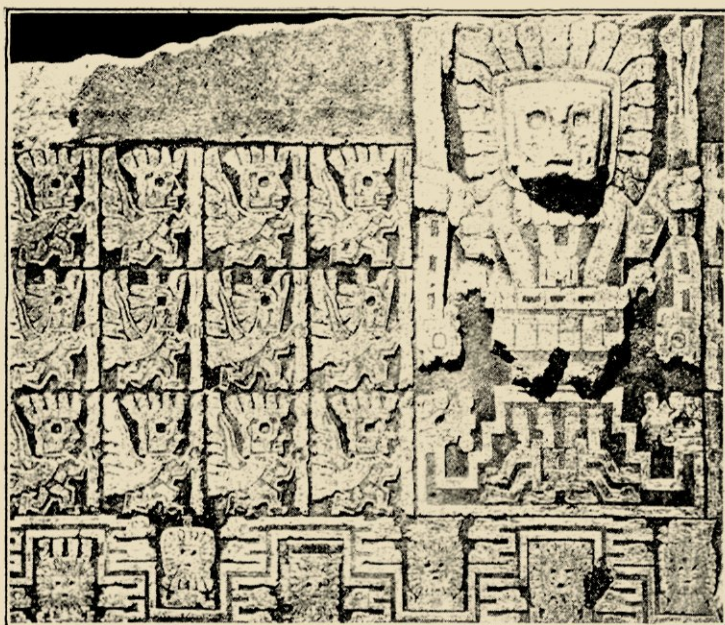

FIG. 2. BEELDHOUWERK VAN DE MONOLITHISCHE POORT TE TIAHUANACO (MET TOESTEMMING VAN DEN SCHRIJVER OVERGENOMEN UIT: A. POSNANSKY, EINE PRAEHISTORISCHE METROPOLE IN SÜDAMERIKA).

*) De fraaie verzameling waarvan schrijver dezes zich voorstelt den lezers van dit tijdschrift een denkbeeld te

geven, is nog nooit in haar geheel beschreven. Ruim 7 jaar geleden is het grootste gedeelte van de toen aanwezige collectie op verzoek van wijlen Dr. Schmeltz gecatalogiseerd door Dr. W. Krickeberg, assistent aan het Museum für Völkerkunde te Berlijn. Deze catalogus is echter nog niet gepubliceerd en bovendien is de Leidsche collectie enkele jaren geleden opnieuw verrijkt met een belangrijke schenking, n.l. een mooie verzameling bont en zwart (Chimu-) aardewerk uit het Chicama-dal nabij Trujillo, waarvan evenmin een geïllustreerde beschrijving bestaat. Vooral de interessante Chimu-keramiek (zie beneden) is thans te Leiden uitstekend vertegenwoordigd.

†) Zie Prescott, History of the conquest of Peru, deel II, blz. 54 vlgg. Ten einde verwarring te voorkomen is aan de conventionele (Spaansche) spelling der plaats- en volksnamen gewoonlijk niets veranderd. *C* wordt dus uitgesproken als *k*, *ch* ongeveer als *tsj*, *ll* als *lj*, *u* als *oe* enz.